

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

**Методичні вказівки
до самостійної та індивідуальної робіт**

**для здобувачів вищої освіти спеціальності «Політологія»
усіх форм навчання**

Затверджено
на засіданні методичної ради
Протокол №   від

Краматорськ
ДДМА
2023

УДК 930.85(477)

Історія України та української культури : *методичні вказівки до самостійної та індивідуальної робіт [для здобувачів вищої освіти спеціальності «Політологія»]* / [уклад.: Ю. Л. Яковенко, Н. Л. Стешенко]. – Краматорськ : ДДМА, 2023. – 47 с.

Методичні вказівки з дисципліни «Історія України та української культури» містять завдання для підготовки до семінарських занять, контрольних робіт, тестів у системі дистанційної освіти Moodle ДДМА. Пропонується здобувачам вищої освіти відкриті питання, тестові завдання, перелік тем есе на історичну тематику, теми науково-дослідних завдань. Методичні вказівки дозволять закріпити та узагальнити знання з історії України та української культури, вдосконалити навички роботи з різними видами джерел інформації, навички критичного та логічного мислення, уміння аналізувати та систематизувати.

Укладачі:

Ю. Л. Яковенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. Л. Стешенко, канд. іст. наук, доц.

Відп. за випуск

Є. В. Болотіна, канд. філос. наук, доц.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ВІДКРИТІ ПИТАННЯ ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕМ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»	6
1.1 Відкриті та тестові питання до Модуля I «Україна від найдавніших часів до кінця ХІХ ст.»	6
1.2 Відкриті та тестові питання до Модуля II «Історія України в ХХ – початку ХХІ ст.»	22
2 ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»	33
2.1 Анотація до наукової статті	34
2.2 Есе на історичну тематику	35
2.3 Дослідницький проєкт	36
ЛІТЕРАТУРА	45

ВСТУП

Навчальний інтегрований курс «Історія України та української культури» є важливою частиною циклу обов'язкових дисциплін загальної підготовки здобувачів вищої освіти за різними спеціальностями, в тому числі, 052 «Політологія». Він сприяє формуванню системи загальнолюдських та національних цінностей, вихованню духовності, моральної та світоглядної культури молоді.

Мета курсу – вивчення історичного шляху України від найдавніших часів до наших днів, різних аспектів політичного, економічного, соціального розвитку, найкращих досягнень українського народу в культурній сфері.

Завдання курсу:

- вивчити різноманітні явища та події в історії України, розуміти зв'язки між ними, в тому числі, причинно-наслідкові, логічні, системні;
- розуміти необхідність зберігання історичної та культурної спадщини рідної країни, регіону, міста;
- працювати з джерелами, підбирати, порівнювати, аналізувати, узагальнювати їх;
- використовувати історичний та культурологічний понятійні апарати;
- розвивати критичне, логічне мислення з метою орієнтування не тільки в складних процесах минулого часу, але й в особливостях сучасного державотворення, суспільного та культурного життя.

Дисципліна має два змістових модулі: 1. Історія України з найдавніших часів до кінця XIX ст. 2. Історія України XX – початку XXI ст.

Курс передбачає проведення проблемних лекцій, семінарських занять у формі ігор, дискусій, конференцій, «мозкових штурмів» для поглиблення знань та відпрацювання умінь, виконання тестових та творчих завдань. Різноманіття запропонованих завдань та тем для самостійної роботи надають здобувачеві вищої освіти змоги вибрати власну стратегію навчання та отримати високий бал, підготуватись до підсумкового контролю, ініціювати теми для дослідження та форми проведення занять, брати участь у розробці ігор та інших методів навчання.

Знання історії свого народу (політичної, економічної, соціальної, культурної), бачення зв'язків між явищами та процесами, виділення причинно-наслідкових відношень розвивають розумові здібності студента, розширюють кругозір, формують активну громадянську позицію, сприяють розвитку критичного мислення, так необхідного в сучасних умовах, щоб краще орієнтуватись в інформаційному полі. Опрацювання наукової літератури та джерел підвищує історичну компетентність здобувачів освіти. Встановлення міждисциплінарних зв'язків сприяє формуванню низки важливих компетентностей (загальнокультурної, пізнавальної, аналітичної, соціальної та інших), які знадобляться у побудуванні успішної кар'єри та щасливому житті.

Самостійна та індивідуальна робота студентів – це форми навчального процесу у ВНЗ, що є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самостійна та індивідуальна робота студентів організовується з метою:

- закріплення матеріалу лекційного курсу;
- поглиблення знань з основних (ключових) проблем дисципліни;
- залучення студентів до практичного застосування отриманих знань.

Завданням самостійної та індивідуальної робіт у вищому навчальному закладі є навчити студентів творчо і самостійно працювати, планувати свою стратегію навчання, раціонально організовувати час, опрацьовувати джерела, проводити дослідження, аналізувати та інтерпретувати результати наукових пошуків. Індивідуальна робота передбачає створення оптимальних умов для розкриття індивідуальних здібностей студента через завдання різного виду та форми складності, які виконуються за зручним графіком.

Формами самостійної та індивідуальної робіт є опрацювання навчальної та наукової літератури, підготовка до семінарських занять, виконання тестів як форма самоконтролю, завдань, підготовка рефератів, презентацій, дослідних проєктів, написання есе.

Під час вивчення дисципліни «Історія України та української культури» студенти:

- опрацьовують літературу, готуються до семінарів, працюють під час кожного семінарського заняття;
- самостійно виконують тестові завдання до кожної теми лекції для закріплення знань та підготовки до модульного контролю;
- виконують навчально-дослідні завдання (написання есе за визначеними темами, підготовка рефератів для участі в конкурсі рефератів, розробка презентацій за власним бажанням тощо);
- виконують доручення науково-дослідницького характеру (підготовка доповіді на студентську або загальноуніверситетську наукову конференцію, написання наукової статті або тез виступу, підготовка й участь у конкурсі студентських наукових робіт);
- звертаються до викладача за індивідуальними консультаціями, працюють спільно з ним для досягнення кращого результату.

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної робіт студентів спеціальності «Політологія» містять тестові завдання до кожної лекції. Їх опрацювання дозволить здобувачам вищої освіти закріпити свої знання, успішно виконати поточні тести на платформі Moodle ДДМА, отримати рейтингові бали. Також до методичних матеріалів включено перелік індивідуально-дослідних завдань, рекомендації до написання анотацій до наукових статей, створення теоретичних моделей, написання та захисту рефератів, есе. Запропонований список тем ІДЗ є гнучким, вітається активність та ініціативність самих студентів.

1 ВІДКРИТІ ПИТАННЯ ТА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕМ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Відкриті питання – це питання, які передбачають розгорнуту відповідь. Вони вимагають залучення знань, досвіду, пам'яті здобувача освіти, уміння побудувати відповідь за чіткою структурою, сформулювати точку зору, аргументувати її, викладаючи думки логічно, послідовно.

Тест – це інструмент, що складається з системи тестових завдань, має стандартизовану процедуру перевірки, обробки та аналізування результатів. Він дозволяє визначити ступінь засвоєння понять, тем, розділів. Тести виступають інструментом контролю та самоконтролю. Особи, які проходять тестування, знаходяться в рівних умовах та мають рівні можливості продемонструвати свої знання. Оскільки до тестування включається навчальний матеріал вибірково, не передбачається можливість розвитку усного та писемного мовлення, формулювання власної точки зору та підбирання аргументів для її доведення, то тести доповнюються іншими видами питань та індивідуально-дослідними завданнями.

1.1 Відкриті та тестові питання до Модуля I «Україна від найдавніших часів до кінця XIX ст.»

Тема 1

Витоки українського народу, його державності і культури

Відкриті питання

1. Розкрийте поняття «історія», «історичне джерело», «історія України», «археологія», «археологічна культура».
2. Які ви знаєте підходи до вивчення історії? На які принципи спирається наукове історичне дослідження?
3. Розбийте найдавнішу історію України на періоди. Поясніть, за яким критерієм створена така періодизація.
4. Що таке тотемізм, анімізм, магія, фетишизм? Поясніть, наведіть приклади.
5. Які особливості мала трипільська культура? Чим вона відрізнялась від сусідніх археологічних культур?
6. У яких історичних джерелах є згадки про кіммерійців, скіфів, сарматів, слов'ян?
7. Назвіть найвідоміші скіфські кургани. Яку важливу історичну інформацію вони надають сучасним дослідникам?
8. Укажіть послідовність руху кочових племен по території України, починаючи з кіммерійців та завершуючи Великим переселенням народів.

9. Намалюйте розташування найвідоміших античних міст-держав Північного Причорномор'я. Розкажіть про життя людей в полісах: заняття, дозвілля.

10. Проаналізуйте теорії стосовно походження слов'ян. Чому це питання залишається дискусійним? У яких історичних джерелах і що розповідається про давніх слов'ян?

11. Охарактеризуйте археологічні культури на території України епохи бронзи.

12. Що таке історичне джерело? Які групи історичних джерел ви знаєте? Яке значення вони мають для дослідження подій минулого?

13. Порівняйте життя та побут скіфів і сарматів. Що є спільного та чим вони відрізняються?

14. Розкажіть про допоміжні історичні дисципліни. Що вони вивчають та як допомагають складати опис подій минулого?

15. З якими науками пов'язаний курс «Історія України та української культури»?

Тестові питання

1. Позначте племена, про які римський поет Овідій писав у «Трістіях»: «Ворог, сила якого кінь та швидка стріла, спустошує жалюгідні багатства навколишніх сіл...»:

- а) гуни;
- б) кіммерійці;
- в) сармати;
- г) скіфи.

2. Позначте факт, що має відношення до трипільської культури:

- а) проіснувала 1 500 років;
- б) були войовничими племенами;
- в) кількість жителів у деяких поселеннях сягала 100 тисяч;
- г) поклонялись лісовим богам.

3. Позначте факт, що має відношення до скіфів:

- а) панування скіфів тривало понад тисячу років;
- б) Геродот писав про дві групи скіфів;
- в) Товста Могила, Кам'яна Могила, Курган Солоха, Гайманова Могила – найвідоміші скіфські кургани;
- г) скіфські племена були асимільовані венетами.

4. Лук та стріли з'явилися у добу:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;
- в) неоліту;
- г) енеоліту.

5. Використання свійських тварин як тяглової сили розпочалося у добу:

- а) палеоліту;
- б) мезоліту;

- в) неоліту;
- г) енеоліту.

6. Плоскодонна яскрава кераміка та великі протоміста – характерні ознаки культури:

- а) скіфів;
- б) трипільців;
- в) сарматів;
- г) слов'ян.

7. Мала сім'я виокремилась з великосімейної громади в епоху:

- а) неоліту;
- б) бронзи;
- в) заліза;
- г) енеоліту.

8. «Жодному ворогу, який нападе на їхню країну, вони не дають врятуватися» – так Геродот писав про:

- а) скіфів;
- б) сарматів;
- в) готів;
- г) гунів.

9. Войовничість сарматських жінок свідчить про:

- а) пережитки матріархату;
- б) високий рівень розвитку народу;
- в) слабкість народу;
- г) осілість народу.

10. Полісна модель суспільного устрою включала:

- а) власне місто;
- б) місто і хору;
- в) тільки хору;
- г) центр і колонії.

Теми 2–3

Україна княжої доби та її роль у світовій історії. Київська Русь.

Культура Київської Русі. Феодальна роздробленість Русі.

Галицько-Волинське князівство

Відкриті питання

1. Хто такі поляни? Назвіть інші племінні об'єднання слов'ян. Хто був їх сусідами?

2. Позначте іншу назву варягів. Яку роль вони відіграли в процесі державотворення східних слов'ян?

3. Що таке «полюддя»?

4. Укажіть послідовність зміни київських князів періоду становлення Київської Русі.

5. Розкажіть про реформи княгині Ольги.
6. Укажіть послідовність зміни київських князів у період становлення та розквіту Київської Русі.
7. Який вид господарства складав основу економіки Київської Русі?
8. Розкажіть про політичну та культурну діяльність князя Володимира Великого, Ярослава Мудрого.
9. Позначте причини роздробленості Київської Русі.
10. Розкажіть про Галицько-Волинську державу. Коли вона виникла, хто правив та чим завершилась її історія?
11. Що вирішили князі на з'їзді в Любечі? Коли відбувся з'їзд?
12. Хто такі ізгої, холопи, челядь, смерди на Русі?
13. Укажіть назву найвідомішого літопису часів Київської Русі.
14. Укажіть пам'ятки оригінальної літератури Русі.
15. Охарактеризуйте політику князя Володимира Мономаха.

Тестові питання

1. У VIII–IX ст. існували такі осередки східнослов'янської державності за свідченням арабських авторів:
  - а) Куявія, Славія, Артанія;
  - б) Куявія і Славія;
  - в) Куявія та Артанія;
  - г) Славонія, Артанія, Антська держава.
2. Аргумент про скандинавське походження руських послів наводять прибічники:
  - а) норманської теорії походження державності у слов'ян;
  - б) антинорманської теорії походження слов'янської державності;
  - в) хозарської теорії походження державності у слов'ян;
  - г) кельтської теорії походження державності у слов'ян.
3. Руська земля як державне об'єднання сформувалось у:
  - а) Середньому Подніпров'ї у VIII–IX ст.;
  - б) Верхньому Подніпров'ї у IX ст.;
  - в) Нижньому Подніпров'ї у VIII–IX ст.;
  - г) Поліссі у VIII–IX ст.
4. Русько-візантійський договір, який передбачав сплату Візантією контрибуції, безмитну торгівлю, пільгові умови для руських купців у Константинополі, було укладено у році:
  - а) 911;
  - б) 907;
  - в) 915;
  - г) 941.
5. Посольство до германського імператора Оттона у 959 р. було відправлено:
  - а) князем Олегом;
  - б) князем Ігорем;

- в) княгинею Ольгою;
  - г) князем Святославом.
6. Захопив столицю Хозарського каганату місто Ітіль князь:
- а) Ігор;
  - б) Олег;
  - в) Святослав;
  - г) Володимир.
7. Два дунайські походи здійснив князь:
- а) Олег;
  - б) Ігор;
  - в) Святослав;
  - г) Володимир.
8. Територіальний поділ Русі прийшов на зміну родоплемінному завдяки реформі князя/княгині:
- а) Володимира;
  - б) Ольги;
  - в) Ярослава;
  - г) Святослава.
9. Розпочав практику династичних шлюбів князь/княгиня:
- а) Олег;
  - б) Святослав;
  - в) Ольга;
  - г) Володимир.
10. Активну «сімейну» дипломатію вів князь/княгиня:
- а) Ярослав Мудрий;
  - б) Володимир Великий;
  - в) Ольга;
  - г) Всеволод Ярославович.
11. Першим руським митрополитом став:
- а) Ярослав;
  - б) Іларіон;
  - в) Климент;
  - г) Кирило.
12. «Правда Ярославичів» прийнята на князівському снемі у році:
- а) 1072;
  - б) 1097;
  - в) 1100;
  - г) 1107.
13. Народні збори дорослого чоловічого населення Русі:
- а) Боярська дума;
  - б) дружина;

- в) віче;
- г) верв.

14. «Ікони писати хитр був зело» – так літописець писав про:

- а) Алімпія;
- б) Володимира Мономаха;
- в) Нестора;
- г) Григорія.

15. Окрема Галицька митрополія, яка підпорядковувалась патріархові в Константинополі, була встановлена у 1303 р. за часів князя галицько-Волинського князівства:

- а) Лева I;
- б) Юрія I;
- в) Лева II;
- г) Юрія II.

Тема 4

Литовсько-польська доба в історії України. Культура України в XIV–XVI ст.

Відкриті питання

1. Який литовський князь захопив більшість українських земель?
2. У чому полягала сутність Люблінської унії?
3. Що таке унія?
4. Чим відомий князь Ягайло?
5. Що так Берестейська унія?
6. Хто зазнав поразки під час Грюнвальдської битви?
7. Що являли собою Литовські статuti?
8. Що таке шляхта?
9. Коли відбулась битва під Вількомиром? Хто був учасником та хто переміг у цій битві?
10. Хто виступив захисником Берестейської унії? Чому?
11. У чому полягала сутність Кревської унії?
12. Які українські міста отримали Магдебурзьке право?
13. Що таке магістрат?
14. Що являв собою «Устав на волоки»? Укажіть рік видання документа.
15. Якими були причини та наслідки укладення Берестейської унії?

Тестові питання

1. Інкорпорація Чернігово-Сіверщини, Переяславщини, Київщини до Литви відбулось за часів правління князя:
  - а) Ольгерда;
  - б) Любарта;

- в) Гедиміна;
  - г) Міндовга.
2. Кревська унія підписана литовським князем:
- а) Ольгердом;
  - б) Ягайлом;
  - в) Кейстутом;
  - г) Витовтом.
3. Галичина була приєднана до Польщі після:
- а) Кревської унії;
  - б) Люблінської унії;
  - в) Городельської унії;
  - г) Берестейської унії.
4. Руське, Белзьке та Подільське воєводства у XV ст. були утворені:
- а) у Галичині;
  - б) на Волині;
  - в) на Поділлі;
  - г) на Буковині.
5. Відокремлення Кримського ханства від Золотої Орди відбулось у році:
- а) 1475;
  - б) 1448;
  - в) 1449;
  - г) 1450.
6. Багатогалузеві господарчі комплекси XIV–XVI ст., які зберігали риси натурального господарства, базувались на праці залежних селян і при цьому були орієнтовані на товарно-грошові відносини, називались:
- а) фільварки;
  - б) вотчини;
  - в) дими;
  - г) рангові землі.
7. Пани радні, пани хоруговні, зем'яни у польсько-литовській період відносились до стану:
- а) духовенства;
  - б) шляхти;
  - в) магнатів;
  - г) міщан.
8. Оформлення та закриття шляхетського стану відбувається у столітті:
- а) XVII;
  - б) XVI;
  - в) XIV;
  - г) XV.

9. У Середні віки ремісники однієї чи декількох поріднених спеціальностей в українських містах об'єднувались у:
- а) цехи;
  - б) унії;
  - в) міські низи;
  - г) братства.
10. Основними формами експлуатації цієї групи селян у польсько-литовський період були відробіткова рента (панщина), державні податки та повинності:
- а) чиншові;
  - б) данники;
  - в) тяглі;
  - г) службові.
11. Люблінська унія було укладено у році:
- а) 1569;
  - б) 1596;
  - в) 1375;
  - г) 1401.
12. Львів отримав Магдебурзьке право у році:
- а) 1356;
  - б) 1374;
  - в) 1494;
  - г) 1339.
13. Остаточне оформлення кріпацтва відбулось внаслідок прийняття:
- а) III Литовського статуту;
  - б) «Устава на волоки»;
  - в) II Литовського статуту;
  - г) Люблінської унії.
14. Берестейська унія датується роком:
- а) 1596;
  - б) 1569;
  - в) 1401;
  - г) 1413.
15. За Берестейською унією передбачалось, що нова об'єднана церква підпорядковується:
- а) Папі Римському;
  - б) Константинопольському патріарху;
  - в) Патріарху Московському;
  - г) Патріарху Греко-католицької церкви.

Тема 5

Козацька доба. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Формування української держави

Відкриті питання

1. З якої події починається історія Запорізької Січі?
2. Хто такий Мартин Небаба?
3. Що таке «корогва»?
4. Розкажіть про перший період національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.
5. Розкажіть про діяльність Івана Федорова в Україні.
6. Хто такий Байда?
7. Розкажіть про повстання під проводом Я. Острянина та Д. Гуні. Чим воно завершилось і чому?
8. Хто такий обозний?
9. Розкажіть про другий період національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.
10. Розкажіть про православні братства в Україні.
11. Хто такий Тарас Федорович (Трясило)?
12. Розкажіть про повстання Северина Наливайка.
13. Хто такий курінний?
14. Розкрийте причини та значення національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.
15. Розкажіть про життя та діяльність Іова Борецького.

Тестові питання

1. У XV-XVI ст. в Україні поступово формувалась нова соціальна верства:
  - а) козаки;
  - б) селяни;
  - в) міщани;
  - г) зем'яни.
2. Власне козацьке право було:
  - а) усним звичаєм;
  - б) писаним правом;
  - в) кодифікованим правом;
  - г) моральними нормами.
3. Тій формі державності, яка була характерна для Запорізької Січі, притаманні такі особливості:
  - а) автократизм та змінність;
  - б) етнічна єдність;
  - в) домінування господарської та культурної функцій держави;
  - г) демократичність та деформованість.

4. Взяття Варни у 1606 р. та Кафи у 1616 р. пов'язано з ім'ям гетьмана:
- а) П. Сагайдачного;
  - б) С. Кішки;
  - в) І. Підкови;
  - г) С. Наливайка.

5. Протистояння козаків с поляками, яке отримало назву «Тарасова ніч» було центральною подією повстання:

- а) 1625 р.;
- б) 1630 р.;
- в) 1635 р.;
- г) 1637–38 рр.

6. Повстанців, які знищили Кодацьку фортецю, очолював:

- а) І. Сулима;
- б) Т. Трясило;
- в) Д. Гуня;
- г) М. Жмайло.

Тема 6–7

Велика Руїна. Гетьманщина. Ліквідація української автономної державності. Україна у XVIII ст. Культура України наприкінці XVII – у XVIII ст.

Відкриті питання

1. Хто з кошових отаманів Запорозької Січі підтримав разом із запорожцями І. Мазепу під час походу Карла XII?
2. Хто такі гайдамаки?
3. Коли була створена Перша Малоросійська колегія?
4. Коли та де відбулась Полтавська битва? Чим завершилась?
5. Що ви знаєте про Феофана Прокоповича?
6. Хто такий Петро Калнишевський?
7. Поясніть значення слова «бароко».
8. Укажіть зміст Коломацьких статей.
9. Хто очолив гайдамаків?
10. Коли була створена Друга Малоросійська колегія?
11. Коли остаточно було ліквідовано гетьманство в Україні?
12. Що ви знаєте про І. Вишенського?
13. Хто такі опришки?
14. Коли відбулись перший та другий поділи Польщі? Коли відбувся третій поділ Польщі? Яке значення він мав для України?
15. Хто був обраний гетьманом у 1750 р.? Розкажіть про цю історичну постать.
16. Розкажіть про повстання на Правобережній Україні в 1702–1704 рр.

17. Хто був президентом Першої Малоросійської колегії? Чим вона займалась?

18. Коли і ким була зруйнована Запорізька Січ?

19. Розкажіть про основні культурні тенденції в Україні в XVIII ст.

20. Розкажіть, що ви знаєте про Івана Гонта.

Тестові питання

1. Створення і розбудова нової держави, прихід до влади козацької старшини, скасування кріпацтва, утвердження козацької власності на землю, звільнення від влади короля, шляхти, католицького духовенства – аргументи на користь визначення подій 1648–1657 рр. як:

- а) визвольна війна;
- б) громадянська війна;
- в) повстання;
- г) національна революція.

2. Жовті Води, Корсунь, Пилявці – місця:

- а) визначних перемог Б. Хмельницького над польським військом;
- б) поразок Б. Хмельницького від польського війська;
- в) відкриття навчальних закладів для православних;
- г) відкриття друкарень.

3. Київське, Чернігівське, Брацлавське воєводства залишалися під владою гетьмана згідно із:

- а) Білоцерківським договором;
- б) Переяславським договором;
- в) «Березневими статтями»;
- г) Зборівським договором.

4. Максим Кривоніс, Данило Нечай, Нестор Морозенко, Іван Богун – це:

- а) полковники, сподвижники Б. Хмельницького;
- б) кошові отамани Запорізької Січі;
- в) генеральні писарі;
- г) отамани українських міст.

5. Наслідками підписання І. Виговським Гадяцького договору стали:

- а) початок війни з Московією, невдоволення політикою гетьмана;
- б) початок війни з Польщею, невдоволення політикою гетьмана;
- в) унія з Туреччиною, уведення турецьких військ в Гетьманщину;
- г) договір з татарами, похід на Москву.

6. У 1668 р. гетьманом усієї України було проголошено:

- а) П. Тетерю;
- б) П. Суховія;
- в) П. Дорошенка;
- г) Д. Многогрішного.

7. Гетьманом в еміграції був:
- а) П. Орлик;
  - б) І. Мазепа;
  - в) І. Самойлович;
  - г) Д. Апостол.
8. Конституція П. Орлика передбачала:
- а) обмеження влади гетьмана;
  - б) розширення гетьманських повноважень;
  - в) обмеження прав і вольностей запорожців;
  - г) збирання загальної Ради кожного місяця.
9. 1722–1727 рр. – це період:
- а) роботи Першої малоросійської колегії;
  - б) роботи Правління гетьманського уряду;
  - в) правління гетьмана П. Полуботка;
  - г) правління гетьмана І. Скоропадського.
10. Головою Правління гетьманського уряду став:
- а) О. Шаховський;
  - б) О. Меншиков;
  - в) В. Голіцин;
  - г) П. Рум'янцев.
11. Що об'єднує міста Чигирин, Батурин та Глухів:
- а) гетьманські резиденції;
  - б) міста відкриття університетів для православних;
  - в) місця битв з російськими військами;
  - г) місця існування православних братств?
12. Українська старшина була зрівняна у правах з російським дворянством указом:
- а) Катерини II у 1785 р.;
  - б) Катерини II у 1775 р.;
  - в) Анни Іоанівни у 1734 р.;
  - г) Єлизавети у 1750 р.
13. Народне повстання під приводом С. Палія 1702–1704 рр. було відповіддю на дії польського уряду з:
- а) ліквідації козацтва;
  - б) посилення кріпацтва;
  - в) проведення земельної реформи;
  - г) підвищення податків з населення.
14. Повстання на Правобережній Україні, назва якого походить від слова «кіл», відбулось у році:
- а) 1768;
  - б) 1750;

- в) 1738;
- г) 1775.

15. Р. Ракушку-Романовського вважають автором:

- а) «Літопису Самовидця»;
- б) «Синопису»;
- в) «Історії русів»;
- г) «Сад божественних пісень».

16. Засуджував соціальну нерівність, прославляв трудящу людину, висунув ідею «сродної праці» український вчений-мислитель:

- а) Г. Сковорода;
- б) Ф. Прокопович;
- в) І. Гізель;
- г) С. Яворський.

17. Перший твір, написаний живою українською мовою:

- а) «Енеїда»;
- б) «Історія русів»;
- в) Літопис Г. Грабянки;
- г) «Кобзар».

18. Автор опери «Демофонт»:

- а) М. Березовський;
- б) А. Ведель;
- в) Д. Бортнянський;
- г) М. Петренко.

19. Собор Святого Юра у Львові в середині XVIII ст. побудовано за проектом:

- а) Б. Меретина;
- б) П. Ярославського;
- в) А. Меленського;
- г) Й. Шеделея.

Тема 8

Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Українська культура у XIX ст.

Відкриті питання

1. Розкажіть, що ви знаєте про Товариство об'єднаних слов'ян?
2. Хто написав «Книгу буття українського народу»? Чим відома ця книга?
3. Розкажіть про повстання селян під проводом У. Кармалюка.
4. На які групи поділялись селяни у XIX ст.?
5. Коли в Україні з'явився перший цукровий завод? Де?
6. Розкажіть про Кирило-Мефодіївське товариство.

7. Що ви знаєте про декабристський рух в Україні?
8. У якій галузі працювали вчені Т. Осиповський та М. Остроградський?
9. Коли було скасоване кріпацтво в Західній Україні?
10. Що таке «Русалка Дністрова»?
11. Розкажіть про «Руську трійцю».
12. Поясніть, чим займалось товариство «Просвіта»?
13. Коли був прийнятий Емський указ? Розкрийте сутність указу.
14. Коли було скасоване кріпацтво у Лівобережній Україні?
15. Укажіть міста, які з'єднала перша залізниця в Україні.

Тестові питання

1. Лідер селянського повстанського руху на початку ХІХ ст., який тривав з різною інтенсивністю більше 20 років на Поділлі, розповсюдився на частину Бессарабії та Київщини:
  - а) У. Кармелюк;
  - б) М. Залізник;
  - в) О. Довбуш;
  - г) В. Цапко.
2. Масонська ложа «Любов до істини» була створена в місті:
  - а) Одесі;
  - б) Полтаві;
  - в) Києві;
  - г) Харкові.
3. Декабристська організація «Південне товариство» була створена у році:
  - а) 1821;
  - б) 1822;
  - в) 1825;
  - г) 1823.
4. Укажіть лідера та назву програмного документа декабристського «Південного товариства»:
  - а) П. Пестель, «Руська правда»;
  - б) М. Муравйов, «Конституція»;
  - в) В. Раєвський, «Залізні перстні»;
  - г) брати Муравйови, «Програма».
5. Лідери повстання Чернігівського полку склали свій програмний документ під назвою:
  - а) «Православний катехізис»;
  - б) «Руська правда»;
  - в) «Конституція»;
  - г) «Чернігівська правда».

6. Першою ластівкою українського мовознавства в ХІХ ст. була:
- а) «Граматика малорусского наречия» О. Павловського;
  - б) «Історія русів»;
  - в) «Кобзар» Т. Шевченка;
  - г) байки Є. Гребінки.
7. В. Білозерський, М. Гулак, М. Костомаров, П. Куліш, О. Маркевич були членами:
- а) «Руської трійці»;
  - б) Кирило-Мефодіївського товариства;
  - в) декабристського руху;
  - г) масонського руху.
8. «Книга буття українського народу» – один із програмних документів:
- а) членів «Руської трійці»;
  - б) кирило-мефодіївців;
  - в) масонів;
  - г) москвофілів.
9. «Товариства греко-католицьких священиків» І. Могильницького у Перемишлі, створене у 1816 р., стало на захист:
- а) української мови та україномовного шкільництва;
  - б) греко-католицької церкви;
  - в) польської культури;
  - г) селян-кріпаків.
10. Я. Головацький, М. Шашкевич та І. Вагилевич були членами організації/руху:
- а) «Руської трійці»;
  - б) Кирило-Мефодіївського товариства;
  - в) Товариства греко-католицьких священиків;
  - г) народницького руху.
11. У 1861 р. в українських землях було скасоване:
- а) кріпацтво;
  - б) навчання українською мовою;
  - в) навчання німецькою та російською мовами;
  - г) самодержавство.
12. Земські виборні органи місцевого самоуправління були створені відповідно до реформи року:
- а) 1864;
  - б) 1861;
  - в) 1863;
  - г) 1865.

13. Загальноросійський рух 60–80-х рр. XIX ст., який швидко пройшов шлях від «ходіння в народ» до терористичних актів та був розповсюджений в Україні:

- а) лібералами;
- б) народниками;
- в) соціалістами;
- г) радикалами.

14. В. Антонович, Т. Рильський, А. Свидницький, П. Житецький – члени органу/організації/гуртка:

- а) Київської громади;
- б) земств;
- в) народницького гуртка чайківців;
- г) марксистського гуртка.

15. О. Ляпунов, М. Бекетов, І. Мечников – відомі особистості XIX ст., точніше:

- а) науковці;
- б) художники;
- в) архітектори;
- г) композитори.

16. М. Грушевський, Д. Яворницький, О. Єфименко, Д. Багалій – відомі особистості XIX ст., науковці, а точніше:

- а) математики;
- б) медики;
- в) історики;
- г) фізики.

17. Внесок у розвиток української філософської думки XIX ст. зробив:

- а) П. Юркевич;
- б) М. Грушевський;
- в) І. Франко;
- г) М. Костомаров.

18. Вагомий внесок у розвиток українського мовознавства в XIX ст. зробив дослідник:

- а) О. Потебня;
- б) І. Мечников;
- в) О. Ляпунов;
- г) І. Сеченов.

19. І. Франко, П. Куліш, Л. Глібов, Л. Українка – відомі особистості другої половини XIX ст., а точніше:

- а) письменники;
- б) мовознавці;
- в) філософи;
- г) історики.

20. Валуєвський циркуляр прийнятий у році:

- а) 1863;
- б) 1875;
- в) 1876;
- г) 1861.

21. Емський указ прийнятий у році:

- а) 1863;
- б) 1875;
- в) 1876;
- г) 1869.

22. РУРП виникла у році:

- а) 1890;
- б) 1899;
- в) 1900;
- г) 1901.

23. М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий – видатні особистості ХІХ ст., а точніше:

- а) реформатори і фундатори українського театру;
- б) засновники нового напрямку в музичному мистецтві;
- в) засновники нових літературних течій;
- г) фундатори нових підходів в історичній науці.

24. М. Заньковецька та М. Садовський – відомі діячі ХІХ ст. у сфері:

- а) музичного мистецтва;
- б) театрального мистецтва;
- в) архітектури;
- г) історичних досліджень.

25. Автор опери «Запорожець за Дунаєм» – композитор:

- а) М. Лисенко;
- б) П. Сокальський;
- в) С. Гулак-Артемівський;
- г) М. Вербицький.

1.2 Відкриті та тестові питання до Модуля ІІ «Історія України у ХХ – початку ХХІ ст.»

Тема 9

Україна наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.

Українська культура на початку ХХ ст.

Відкриті питання

1. Розкажіть про події першої російської революції в Україні.

2. Що ви знаєте про М. Грушевського?
3. Коли виникло Товариство українських поступовців? Чим воно займалось?
4. Що передбачала переселенська політика П. Столипіна?
5. Що ви знаєте про А. Шептицького?
6. Розкажіть про причини першої російської буржуазно-демократичної революції.
7. Хто був головою ТУП?
8. Коли побачила світ перша україномовна газета «Хлібороб»?
9. Чи засідали українські представники в I та II Державних Думах? Які позиції вони відстоювали?
10. З яким видом мистецтва були пов'язані імена братів Тобілевичів?
11. Розкажіть про процес формування політичних партій в Україні на початку ХХ ст.
12. Хто був автором аграрної реформи в Російській імперії на початку ХХ ст.?
13. Які політичні сили входили до ТУП?
14. Які наслідки мала аграрна реформа Петра Столипіна?
15. Коли і ким був заснований перший стаціонарний театр у Києві?

Тестові завдання

1. Форма об'єднання підприємств, при якій вони зберігають юридичну самостійність у відношенні їх виробничої діяльності, але втрачають її відносно збуту своєї продукції. З метою реалізації продукції створюється загальна контора або підприємство, яке займається збутом продукції. Розподіл доходів між підприємствами здійснюється відповідно до частки (квотою) кожного з них у загальному обсязі виробленої та реалізованої продукції. Як правило, об'єднуються підприємства, що випускають однорідну продукцію. Вони називаються:
  - а) синдикат;
  - б) картель;
  - в) трест;
  - г) концерн.
2. Перша політична партія на східноукраїнських землях – це:
  - а) РУП;
  - б) РУРП;
  - в) УСП;
  - г) УНП.
3. Перша політична партія на східноукраїнських землях виникла у році:
  - а) 1900;
  - б) 1901;
  - в) 1903;
  - г) 1905.

4. Автор брошури «Самостійна Україна»:
  - а) М. Міхновський;
  - б) В. Антонович;
  - в) П. Житецький;
  - г) Є. Чикаленко.
5. Повстання на броненосці «Потьомкін» відбулось у:
  - а) червні 1905 р.;
  - б) листопаді 1905 р.;
  - в) вересні 1905 р.;
  - г) грудні 1905 р.
6. Збройний виступ в Севастополі під керівництвом П. Шмідта відбулось у:
  - а) листопаді 1905 р.;
  - б) червні 1905 р.;
  - в) грудні 1905 р.;
  - г) вересні 1905 р.
7. Збройний виступ в Києві на чолі із Б. Жаданівським відбувся у:
  - а) листопаді 1905 р.;
  - б) червні 1905 р.;
  - в) вересні 1905 р.;
  - г) грудні 1905 р.
8. Перша україномовна газета в Російській імперії з'явилась після:
  - а) Маніфесту 17 жовтня 1905 р.;
  - б) виступу в Києві військових на чолі з Б. Жаданівським;
  - в) повстання на броненосці «Потьомкін»;
  - г) червневих виступів селян в Україні.
9. Перша україномовна газета в Російській імперії називалась:
  - а) «Хлібороб»;
  - б) «Село»;
  - в) «Рідний край»;
  - г) «Дзвін».
10. Українська думська громада діяла у:
  - а) I та II Державних думах;
  - б) II та III Державних думах;
  - в) I та III Державних думах;
  - г) III та IV Державних думах.
11. Перша російська революція зазнала поразки після:
  - а) царського Маніфесту від 3 червня 1907 р.;
  - б) Маніфесту 17 жовтня 1905 р.;
  - в) Столипінської аграрної реформи;
  - г) запровадження цензури.

12. Перша в Галичині політична партія:

- а) РУРП;
- б) РУП;
- в) УСДРП;
- г) УПСФ.

13. У Відні в перший рік Першої світової війни була створена організація з емігрантів зі Східної України, яка відстоювала ідею політичної незалежності:

- а) Союз визволення України;
- б) Головна руська рада;
- в) Центральна рада народова;
- г) Карпато-руський визвольний комітет.

14. Художньо-естетична система початку ХХ ст.:

- а) модернізм;
- б) класицизм;
- в) бароко;
- г) постмодерн.

15. Збагатив мову пластики на межі ХІХ–ХХ ст. скульптор:

- а) О. Архипенко;
- б) В. Стефаник;
- в) В. Кричевський;
- г) М. Черемшина.

Тема 10

Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. Україна в революціях 1917 р. та в роки громадянської війни (1917–1920)

Відкриті питання

1. Які українські землі напередодні першої Світової війни входили до складу Австро-Угорщини?
2. Які плани мав Троїстий союз у відношенні до України?
3. Що ви знаєте про Українську Центральну Раду?
4. Укажіть зміст I та II Універсалів УЦР.
5. Коли була утворена Директорія? Як вона прийшла до влади?
6. Розкажіть про бойовий шлях Українських січових стрільців.
7. Хто очолив Головну Українську Раду?
8. Розкрийте зміст III Універсалу УЦР.
9. У чому полягала політика гетьмана П. Скоропадського?
10. Яке місто стало першою столицею радянської України?
11. Що ви знаєте про В. Винниченка?
12. Укажіть зміст IV Універсалу. У яких історичних умовах він був прийнятий?

13. Коли до влади в Україні прийшов гетьман П. Скоропадський?
14. Що ви знаєте про бій під Крутами?
15. Позначте дату проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР.

Тестові питання

1. Головою УЦР був обраний:
  - а) М. Грушевський;
  - б) В. Винниченко;
  - в) С. Петлюра;
  - г) М. Ковалевський.
2. Важливу роль в створенні УЦР зіграли партії:
  - а) УРП, УДР;
  - б) УПСР, УСДРП, УПСФ;
  - в) УСДРП, УРДП;
  - г) УСП, ЄСП.
3. I та II Універсали були проголошені:
  - а) у червні та липні 1917 р.;
  - б) у червні та листопаді 1917 р.;
  - в) у липні та листопаді 1917 р.;
  - г) у липні та серпні 1917 р.
4. Перші кроки УЦР були пов'язані зі створенням:
  - а) уряду – Генерального секретаріату;
  - б) армії УНР;
  - в) мережі навчальних закладів;
  - г) проекту Конституції.
5. Головою ГС був обраний відомий політичний та громадський діяч:
  - а) С. Єфремов;
  - б) М. Шраг;
  - в) В. Винниченко;
  - г) Л. Чикаленко.
6. Фактично восени 1917 р. в Україні розгорнулась боротьба між політичними силами:
  - а) УЦР, більшовики та прихильники Тимчасового уряду;
  - б) УЦР та більшовиками;
  - в) УЦР, анархістами та більшовиками;
  - г) УЦР, гетьманатом та більшовиками.
7. III Універсал УЦР прийнятий:
  - а) 7 жовтня 1917 р.;
  - б) 7 листопада 1917 р.;
  - в) 23 листопада 1917 р.;
  - г) 10 липня 1917 р.

8. Держава часів УЦР та Директорії мала назву:
- а) Українська держава;
  - б) Гетьманат;
  - в) УНР;
  - г) автономний край.
9. IV Універсал УЦР прийнятий:
- а) 11 січня 1918 р.;
  - б) 7 листопада 1917 р.;
  - в) 23 квітня 1918 р.;
  - г) 26 січня 1918 р.
10. Бій під Крутами відбувся:
- а) 26 січня 1918 р.;
  - б) 16 січня 1918 р.;
  - в) 2 грудня 1917 р.;
  - г) 26 січня 1918 р.
11. ВУАН очолив:
- а) М. Василенко;
  - б) О. Богомолець;
  - в) В. Липський;
  - г) В. Вернадський.
12. Герб ЗУНР:
- а) золотий лев на синьому фоні;
  - б) золотий тризуб;
  - в) золотий хрест;
  - г) козак.
13. Акт злуки УНР та ЗУНР:
- а) 22 січня 1919 р.;
  - б) 21 березня 1918 р.;
  - в) 20 липня 1920 р.;
  - г) 23 лютого 1919 р.
14. Державний секретаріат ЗУНР очолив:
- а) К. Левицький;
  - б) Д. Вітовський;
  - в) Є. Петрушевич;
  - г) С. Голубович.
15. Бій між силами гетьмана та армією Директорією відбувся:
- а) під Мотовилівкою 18 листопада 1918 р.;
  - б) під Крутами 16 січня 1918 р.;
  - в) під Проскуровим 5 липня 1919 р.;
  - г) на Збручі 16-17 липня 1919 р.

Тема 11–13

Україна у роки нової економічної політики (1921–1928). Культурне будівництво у 1920-ті роки. Радянська Україна у складі СРСР у 1928–1938 роках. Культурне будівництво. УРСР в роки Другої світової війни (1939–1945)

Відкриті питання

1. Укажіть дату створення СРСР.
2. Поясніть, що таке нова економічна політика.
3. Що таке колективізація?
4. Розкажіть про життя та діяльність М. Хвильового.
5. Що таке індустріалізація? Які особливості вона мала в Україні?
6. Що таке «рейкова війна»?
7. Коли і де відбулась найбільша танкова битва початкового періоду радянсько-німецької війни?
8. Укажіть, які повноваження мала Україна в складі СРСР.
9. Поясніть, що таке продподаток? Чим він відрізнявся від продрозверстки?
10. Що таке українізація?
11. Розкажіть про життя та діяльність О. Довженка.
12. Що таке колективізація? Які особливості вона мала в Україні?
13. Що таке Карпатський рейд?
14. Що таке Голокост? Що ви знаєте про Голокост в Україні?
15. Розкажіть про голод в Україні 1921–1923 рр. (причини, наслідки).
16. Що включала в себе нова економічна політика в галузі промисловості?
17. Розкажіть про радянську кампанію «Геть неписемність!».
18. Розкажіть про життя та діяльність Л. Курбаса.
19. Охарактеризуйте період репресій в Україні.
20. Позначте риси «нового порядку» в Україні. Хто такий Е. Кох?

Тестові питання

1. ВАПЛІТЕ (Вільна академія пролетарської літератури) виникла у році:
  - а) 1925;
  - б) 1927;
  - в) 1928;
  - г) 1921.
2. Укажіть режисера кіноопери «Запорожець за Дунаєм»:
  - а) І. Кавалерідзе;
  - б) О. Довженко;
  - в) А. Бучма;
  - г) Д. Вертов.
3. Фільм О. Довженка, який був зарахований до 12 найкращих кінострічок світу (1958):
  - а) «Земля»;

- б) «Арсенал»;
- в) «Звенигора»;
- г) «Фронт».

4. Розстріл 1111 в'язнів Соловецького табору в урочищі Сандармох, серед яких Л. Курбас, М. Вороний, М. Зеров та інші, відбувся:

- а) восени 1937 р.;
- б) восени 1933 р.;
- в) весною 1935 р.;
- г) весною 1939 р.

5. УНДО – Українське народно-демократичне об'єднання - утворилося у році:

- а) 1925;
- б) 1921;
- в) 1923;
- г) 1927.

6. ОУН створена у:

- а) 1929 р., Відень;
- б) 1928 р., Будапешт;
- в) 1930 р., Львів;
- г) 1931 р., Станіслав.

7. Очолив ОУН:

- а) Є. Коновалець;
- б) Д. Донцов;
- в) Ю. Пілсудський;
- г) Б. Петрацький.

8. Справа СВУ була спрямована проти:

- а) шахтарів Донбасу;
- б) наукової інтелігенції України;
- в) кримських татар;
- г) політичної еліти України.

9. Основні положення українізації були покладені в основу рішень:

- а) XII з'їзду РКП(б);
- б) X з'їзду РКП(б);
- в) XIII з'їзду РКП(б);
- г) XI з'їзду РКП(б).

10. «Їхня _____, – казав один з героїв п'єси М. Куліша «Мина Мазайло», – це спосіб виявити нас всіх, українців, а тоді знищити разом, щоб духу не було»:

- а) індустріалізація;
- б) колективізація;
- в) українізація;
- г) електрифікація.

11. Ю. В. Кондратюк – український вчений, який працював:
  - а) у сфері розробки ракетно-космічної техніки;
  - б) над проблемами селекції рослин;
  - в) у галузі нелінійної механіки;
  - г) над розробкою нових методів автоматичного зварювання металів.
12. Домінуючий стиль в архітектурі 1920–30-х р. ХХ ст. в Україні – це:
  - а) конструктивізм;
  - б) класицизм;
  - в) романтизм;
  - г) футуризм.
13. Основоположник неовізантизму:
  - а) М. Бойчук;
  - б) І. Їжакевич;
  - в) М. Самокиш;
  - г) Ф. Кричевський.
14. Художній керівник та засновник театру імені Івана Франка:
  - а) Л. Курбас;
  - б) Г. Юра;
  - в) Н. Ужвій;
  - г) А. Бучма.
15. «Внутрішній паспорт» для селян був запроваджений у:
  - а) грудні 1932 р.;
  - б) січні 1933 р.;
  - в) лютому 1931 р.;
  - г) серпні 1934 р.

Тема 14–16

Суспільно-політичний, соціально-економічний та культурний розвиток України від другої половини 1940-х до середини 1980-х рр. ХХ ст. Україна і перебудова (1985–1991). Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі. Основні тенденції розвитку української культури

Відкриті питання

1. Що так дедалінізація?
2. Хто такий І. Дзюба?
3. Який період в історії називають «перебудовою»? Чому?
4. Як характеризувався економічний розвиток України на початку 1990-х рр. ХХ ст.?
5. Охарактеризуйте перший етап руху України до незалежності.
6. Хто і коли виступив з критикою культури особи Й. Сталіна?
7. Хто такий Т. Чорновіл?
8. Укажіть роки перебування при владі М. Хрущова.

9. Коли та у зв'язку із якими подіями виникла Українська Гельсінська група?
10. Охарактеризуйте другий період руху України до незалежності.
11. Хто такий дисидент?
12. Які органи управління промисловістю були створені в ході реформи М. Хрущова?
13. Укажіть роки перебування при владі Л. Брежнєва.
14. Укажіть напрями зовнішньої політики незалежної України.
15. Охарактеризуйте третій та четвертий етапи руху України до незалежності.

Тестові питання

1. Українська робітничо-селянська спілка була утворена у році:
  - а) 1959;
  - б) 1961;
  - в) 1957;
  - г) 1959.
2. «Епістолярна революція» – це термін, який означає:
  - а) практику написання дисидентами відкритих листів;
  - б) кампанію боротьби з дисидентами;
  - в) «самвидав»;
  - г) поява шістдесятників в українській культурі.
3. Група сприяння виконанню Гельсінських угод в Україні виникла у році:
  - а) 1974, І. Дзюба;
  - б) 1976, М. Руденко;
  - в) 1977, В. Стус;
  - г) 1988, І. Кандиба.
4. Й. Тереля був учасником течії українського дисидентського руху:
  - а) релігійної;
  - б) національно-орієнтованої;
  - в) демократичної;
  - г) правозахисної.
5. Укажіть автора роботи «Інтернаціоналізм чи русифікація?»:
  - а) В. Стус;
  - б) Л. Лук'яненко;
  - в) І. Дзюба;
  - г) П. Григоренко.
6. *«Цілий день перебували у більшій ніж тридцятиградусну спеку. До того ж ...ми тоді просто не усвідомлювали усього трагізму ... Ніхто не знав, що ризикує своїм життям, працюючи в таких умовах. Адже із засобів захисту від радіаційного випромінювання на нас були лише респіратори. І ті ми*

знімали, бо від спеки і задухи можна було втратити свідомість». У вказаному уривку йдеться про події:

- а) квітня 1985 р.;
- б) квітня 1986 р.;
- в) березня 1989 р.;
- г) січня 1987 р.

7. Аварія на Чорнобильській АЕС прискорила:

- а) розпад СРСР;
- б) національно-культурне відродження України;
- в) розвиток атомної енергетики в Україні;
- г) проведення медичної реформи.

8. Установчий з'їзд Народного Руху України за перебудову відбувся у році:

- а) 1989;
- б) 1990;
- в) 1988;
- г) 1992.

9. Термін «Небесна Сотня» був запроваджений у повсякденний вжиток у зв'язку із подіями:

- а) Революції Гідності;
- б) «Революції на граніті»;
- в) «Помаранчевої революції»;
- г) «касетного скандалу».

10. Українська Гельсінська Спілка відновила діяльність у:

- а) березні 1989 р.;
- б) березні 1988 р.;
- в) квітні 1990 р.;
- г) травні 1989 р.

11. Закон про державний статус української мови був прийняти Верховною Радою:

- а) 28 жовтня 1989 р.;
- б) 25 травня 1990 р.;
- в) 15 червня 1988 р.;
- г) 21 лютого 1991 р.

12. 90,3 % учасників референдуму проголосували за самостійну Україну:

- а) 1 грудня 1991 р.;
- б) 12 грудня 1990 р.;
- в) 28 червня 1996р.;
- в) 24 серпня 1991 р.

13. Укажіть рік початку політики «Перебудови»:

- а) 1985;
- б) 1986;

- в) 1984;
- г) 1990.

14. Депортація українців із Закерзоння – операція «Вісла» – була проведена у році:

- а) 1947;
- б) 1946;
- в) 1944;
- г) 1957.

15. Укажіть прізвище відомої української художниці, яка працювала у стилі «примітивізм»:

- а) М. Заньковецька;
- б) М. Приймаченко;
- в) Т. Яблонська;
- г) Н. Ужвій.

2 ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Індивідуально-дослідне завдання – форма організації навчання у вищій школі, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, застосування цих знань на практиці; вид поза аудиторної роботи студента навчального та навчально-дослідницького характеру.

Мета – поглиблення та систематизація, узагальнення та практичне застосування знань, вдосконалення навичок проведення самостійного дослідження.

ІДЗ – це завершена робота проблемного характеру, яка базується на матеріалі лекційних, семінарських занять та результатах самостійної роботи студента, містить власну думку та її обґрунтування.

Орієнтовна структура ІДЗ:

- вступ (мета і завдання дослідження);
- теоретична частина (основні положення, принципи, теорії та ідеї);
- методи роботи;
- результати роботи, їх практичне значення;
- висновки;
- список літератури;
- додатки (за необхідністю).

Індивідуально-дослідні завдання виконуються студентом самостійно під керівництвом викладача. Якщо завдання носить комплексний характер, то до виконання може залучатись 2–3 студенти, в тому числі, з різних факультетів та відділень.

Види ІДЗ:

- анотації до прочитаної додаткової літератури;
- розробка теоретичних моделей за планом;
- дослідницький проєкт;
- реферативна робота за темою чи вузькою проблематикою;
- есе.

2.1 Анотація до наукової статті

Анотація (від франц. «зауваження») – стисла характеристика статті, що містить перелік основних питань роботи та має скласти первинне враження.

Грамотно складена анотація необхідна під час упорядкування курсових робіт, у разі подання заявки на грант, участі у молодіжних програмах, акціях, форумах, конференціях, під час подання статей до друку.

Об'єм від 1 до 2 тисяч знаків.

Анотація містить актуальність статті, основну проблему, опис шляхів вирішення авторами цієї проблеми та результатів її вирішення. Вона має містити оцінку, чи розширила ця стаття уявлення про відповідні питання. Слід уникати надмірної деталізації, загальних слів та фраз, художнього стилю, переказування змісту. Мова має бути простою і зрозумілою, з використанням пасивних конструкцій (зроблено, створено, написано та подібні). У тексті не повторюються імена авторів, назва статті, місце видання.

Етапи написання анотації:

- первинне ознайомлення з текстом, визначення головної думки;
- повторне прочитання тексту, поділ на змістові частини, виділення головної думки кожної частини;
- формулювання та оформлення цих головних думок своїми словами згідно з нормами наукового стилю та вимогами до анотацій;
- написання тексту анотації;

Під час написання тексту анотації можна використовувати такі конструкції:

- важливе актуальне питання (проблема);
- докладно висвітлити (що?);
- особливо детально аналізувати, приділяти (особливу) увагу (кому? чому?);
- особливу увагу приділяти питанням (кого? чого?);
- значне місце у роботі приділяти розгляду (кого? чого?);
- переконливо доводити (кого? що?);
- робити спробу довести (визначити, описати) (кого? що?);

- на основі аналізування (чого?) показати (що?);
- надати характеристики (кого? чого?);
- встановити критерії (чого?);
- подати опис (характеристику, визначення...) (кого? чого?);
- підкреслювати важливість (кого? чого?).

У процесі підготовки до семінарських занять з дисципліни «Історія України та української культури» студенти самостійно знаходять наукові публікації, використовуючи архіви наукових журналів («Український історичний журнал», «Київська старовина», «Військово-історичний журнал», «Гілея» та інші). Після ознайомлення з ними вони готують анотації. Під час семінарського заняття чи індивідуальної консультації анотації зачитуються, а статті рекомендуються до прочитання одногрупниками або обговорюються з викладачем.

2.2 Есе на історичну тематику

Есе – це твір невеликого обсягу та вільної композиції, який виражає індивідуальні міркування, враження з приводу конкретного питання.

Мета есе – виявити рівень розвитку творчого мислення студента та вміння письмово викладати власні думки. Есе на історичну тематику вимагає від автора міцних історичних знань, розуміння закономірностей історичного процесу. Автор має показати вміння мислити широко, аналітично.

Риси есе: невеликий обсяг, конкретна тематика, суб'єктивність, довільна композиція, образність мови, нестандартний підхід.

Написання есе дозволяє автору потренувати вміння грамотно формулювати думки, структурувати тези та аргументацію, використовувати поняття та терміни, виділяти причинно наслідкові зв'язки, ілюструвати досвід прикладами, робити висновки.

Структура есе – вступ, основний текст та висновок. У вступі проблема ставиться, у висновках автор пропонує шлях її вирішення. Основний текст містить тези та аргументи. Аргументами виступають історичні факти. Кожна теза має бути підкріплена декількома аргументами.

Після написання тексту есе варто перевірити себе та відповісти на такі питання:

Чи відповів на поставлене питання?

Чи розкрив тему, навів достатню кількість аргументів?

Чи відповідають аргументи тезі, чи немає суперечливих моментів?

Чи точно та зрозуміло виклав власну думку?

Чи не зробив помилок?

Під час вивчення дисципліни «Історія України та української культури» студенти за бажанням готують есе, подають у письмовому вигляді,

зачитують під час семінарських занять. Тему обирають самостійно чи з переліку тем.

Тематичні есе

1. «Давня традиція державотворення в Україні»
2. «Феномен кочових цивілізацій та їх вплив на формування світогляду населення на території України»
3. «Велике переселення народів в контексті української історії»
4. «Слов'янське язичництво: кризь призму століть»
5. «Русь етнічна»
6. «Вплив християнства на історичну долю Русі»
7. «Місце Київської Русі в європейській історії»
8. «Тюркський слід в українській ментальності»
9. «Феномен литовського оксамитового проникнення на територію України»
10. «Вища освіта в Україні: перші кроки»
11. «Самостійницька течія в національному українському русі»
12. «Українська державна ідея в 1917–1920 рр.»
13. «Проблема Криму в історії України»
14. «Українська національна ідея в ХХІ ст.»
15. «Українська національна ідентичність в контексті європейської інтеграції»
16. «Революції в українській історії: здобутки і втрати»
17. «Україна в геополітичних планах інших держав»
18. «Інститут президента в Україні: історичні корені та сучасність»
19. «Парламентаризм в Україні: від ідей до втілення»
20. «Конституційна ідея в Україні: історичне коріння та сучасність»
21. «Криза в історії України як стимул до змін»
22. «Історична пам'ять як основа національної ідентичності»
23. «З комуніста в націоналісти»
24. «Суперечлива історична постать України»
25. «Український визвольний рух як центральна лінія національного історичного розвитку»

2.3 Дослідницький проєкт

Дослідницькі проєкти орієнтовані на вирішення обраної наукової проблеми. Здобувачі вищої освіти можуть скористатись наданим переліком тем для дослідження чи обрати тему самостійно. Проєкт можна виконувати як індивідуально, так і в мікрогрупі (2–3 студенти).

Етапи проєкту:

1.. Підготовка, обґрунтування, планування:

- вибір теми, визначення мети і завдань, виявлення актуальності або практичного значення;
- визначення предмета та об'єкта дослідження, формулювання гіпотези;
- визначення сукупності наукових методів, вибір форми звітності результатів, написання орієнтовного плану роботи.

2. Дослідження, реалізація проєкту:

- вивчення наукової літератури, джерел з обраної тематики, їх аналізування, формування списку літератури;
- виписування дат, фактів, цитат, аргументів, підбір фотографій з фіксацією джерела;
- коригування плану дослідження відповідно до отриманих результатів аналізу літератури;
- підготовка тексту (вступ, основна частина, висновки), оформлення у відповідному вигляді;
- підготовка та оформлення додатків (при необхідності);
- редагування тексту, виправлення помилок.

3. Захист роботи:

- представлення та захист результатів під час семінарського заняття;
- обговорення проєкту в групі;
- визначення напрямку подальшої наукової роботи.

4. Рефлексія:

- самооцінювання, аналізування недоліків та пошук шляхів їх виправлення.

На кожному із зазначених етапів роботи викладач надає допомогу студентам під час індивідуальних консультацій, надає поради, коригує план, текст. Терміни виконання проєкту залежать від обраної тематики та рівня складності (від 1 тижня до 2 місяців).

Структура дослідницького проєкту:

- вступ, де формулюються мета і завдання, об'єкт та предмет дослідження, актуальність і новизна теми, зазначаються особливості структури роботи;
- основна частина, яка поділяється на логічно завершені частини - розділи чи пункти та підпункти;
- висновки, в яких міститься узагальнення отриманих результатів, підкреслення їх важливості, новизни, практичне значення;
- список літератури у відповідності до вимог ДСТУ 8302:2015. (ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.);
- додатки.

Форма звітності:

- наукова стаття, підготовлена для публікації у збірці наукових статей (від 10 сторінок, оформлюється відповідно до вимог журналу);
- тези для доповіді на студентській науковій конференції (3–8 сторінок);
- мультимедійна презентація (від 10 слайдів з ілюстративним матеріалом, посиланнями та чіткою структурою);
- навчальне відео (від 2 хвилин);
- навчальний плакат;
- альбом з ілюстративним матеріалом;
- інформаційний бюлетень;
- реферат (від 10 сторінок).

Перелік тем

для дослідницького проєкту з поясненнями

I Давня історія України

1. Кам'яний вік в моєму краї.

Відвідати краєзнавчий музей, занотувати розповідь наукового співробітника музею про археологічні знахідки часів палеоліту, неоліту, мезоліту та енеоліту, зробити фото. Зробити висновки про заселеність свого регіону в епоху кам'яної ери.

2. Кургани як тип поховання.

Опишіть народи, які ховали небіжчиків в курганах. Проаналізуйте цей тип поховань. Що він означав? У яких регіонах і коли був поширений? Зверніть увагу на ті народи, які залишили свої кургани на території України.

II. Княжа доба.

1. Еволюція державного устрою Київської Русі.

Під час виконання слід проаналізувати еволюцію державного устрою Київської Русі від перших князів до остаточного розпаду на окремі князівства, пояснити закономірності та причини. Також необхідно вказати носіїв влади та їх повноваження у різні періоди розвитку Русі і представити власне бачення особливостей політичного розвитку держави у вигляді схеми.

2. Трансформаційні процеси в економіці Русі у IX–XIV ст.

Проаналізувати зміни в розвитку сільського господарства, промислів, ремесла та торгівлі у княжий період. Дати характеристику господарству Київської Русі. Що ви можете сказати про грошову систему Русі? Як розвивалась міжнародна торгівля? Які торгівельні шляхи використовувались купцями? Чому занепав шлях «із варяг в греки»? Зверніть увагу на господарство Галицько-Волинського князівства.

3. Соціальна структура Русі у IX–XIV ст.

Охарактеризуйте соціальну структуру в Київській Русі. Прослідкуйте зміни у соціальній структурі від заснування держави до XIV ст. Укажіть причини таких змін. Намалюйте схему.

4. Дипломатія київських князів (IX–XIV ст.)

Проаналізуйте міжнародну діяльність князів, її напрямки та риси у різні періоди існування Русі. Яку роль відігравали династичні зв'язки у вирішенні міжнародних питань? Як впливала постійна боротьба з кочовиками на розвиток Русі? Які відносини Русь мала з Візантією та іншими великими країнами того часу?

5. Прийняття християнства як нова сторінка в історії України.

Проаналізуйте причини, методи та наслідки прийняття християнства. Оцініть цивілізаційне значення прийняття християнства. За результатами дослідження складіть схему.

6. Русь роздроблена: проблеми і досягнення.

Проаналізуйте третій період в історії Русі, порівняйте з подібним етапом в історії інших країн світу за вибором. Складіть схему «Феодална роздробленість Русі»: причини, сутність та наслідки. Оцініть особливості політичного, економічного, соціального та культурного розвитку руських князівств в цей період.

7. Галицько-Волинське князівство як спадкоємець Русі.

Проаналізуйте, чому Галицько-Волинське князівство вважається спадкоємцем Київської Русі. У чому це виявлялось? Аргументуйте свою відповідь. Складіть в якості додатку до роботи таблицю «Традиція та інновація в Галицько-Волинському князівстві»: перша колонка – продовження руських традицій; друга – нові явища в політиці, економіці, соціальній та культурній сферах у порівнянні з Руссю єдиною.

8. Культура Русі в дохристиянській та християнській періоди: порівняльний аналіз.

Порівняйте розвиток культури в дохристиянській Русі та після хрещення русичів. Проаналізуйте розвиток освіти, науки, архітектури, мистецтва, звичаї та традиції, вірування, побут. Додатком до роботи може бути порівняльна таблиця чи набір схем.

III. Польсько-литовський період в історії України. Козаччина.

1. Звідки взяли козаки?

Проаналізуйте різні теорії походження козацтва. Яку ви вважаєте найбільш аргументованою і чому? Оформіть тези для виступу, презентацію.

2. Зборівська та Білоцерківська угоди: порівняльний аналіз та значення.

Порівняйте Зборівську угоду 1649 р. та Білоцерківський договір 1651 р. часів Хмельниччини, причини їх підписання, зміст. Зробіть висновки про історичне значення цих документів. Складіть таблицю та додайте до тексту роботи.

3. Багатовекторність зовнішньої політики Б. Хмельницького.

Проаналізуйте напрямки зовнішньої політики Б. Хмельницького та її причини. Яку мету він переслідував? Чому не всі країни підтримували його державний проєкт?

4. 1648–1657 рр. в історії України: визвольна війна чи національна революція?

Охарактеризуйте події 1648–1657 років. Чи можна їх назвати національною революцією, визвольною війною? Аргументуйте відповідь. Охарактеризуйте Б. Хмельницького як особистість, політичного діяча, стратега. Підготуйте тези до виступу, додайте схеми битв, ілюстрації, уривки з документів.

5. Державотворення в Гетьманщині часів Б. Хмельницького.

Прослідкуйте процес державотворення в козацькій державі за часів Б. Хмельницького. Зробіть схему центрального та місцевого управління. Які зміни відбулись у цій структурі за часи гетьманування Б. Хмельницького? Чи вплинула на це особистість Богдана Хмельницького? Як його описують джерела?

6. Соціальна структура Гетьманщини.

Проаналізуйте соціальну структуру в Гетьманщині. Порівняйте з соціальною структурою попереднього періоду. Як формувалась українська еліта і хто туди входив? Яким було становище селян в Гетьманщині? Які зміни в соціальній структурі відбулись протягом 1648–1657 років? Яким було становище православної церкви та священників? Порівняйте з попереднім періодом в історії України. Оформіть тези для виступу або презентацію.

IV. Поступова ліквідація Гетьманщини та козацтва.

1. Іван Мазепа як державний діяч.

Проаналізуйте діяльність та мотиви поведінки Івана Мазепи. Охарактеризуйте його як людину. Оформіть у презентацію результати своєї роботи.

2. Наступ на козацьку державність: причини і наслідки.

Чому XVIII ст. стало періодом обмеження та остаточної ліквідації автономії Гетьманщини? Виділіть етапи руйнування державності в Гетьманщині. Проаналізуйте договори козацьких гетьманів з Росією. Аргументуйте свою точку зору, підготуйте тези для виступу.

3. Козацький дух у XVIII ст.

Подумайте, в чому виявлялась деморалізація козацької старшини в цей період? Що змінилось у порівнянні з попередніми періодами козацької історії? Чи можна було відстояти автономію та широкі права козацтва? Чи залишився дух козацтва, дух свободи і братерства після зруйнування Січі? Обґрунтуйте свою відповідь, наведіть приклади. Складіть тези на наукову конференцію або підготуйте статтю.

4. Реформаторська діяльність українських гетьманів.

Які реформи проводили козацькі гетьмани протягом XVIII ст.? Оцініть їх, оформіть у таблицю.

5. Історія Січі – історія сміливих воїнів. Воля, братерство, рівність.

Дослідіть історію Запорізької Січі. Коли вона виникла, який мала устрій? Назвіть відомих гетьманів Січі. Чому російські війська її зруйнували? Розкажіть про долю запорожців після 1775 р. Оформіть у вигляді альбому.

V. Україна в XIX ст.

1. Суспільний рух в Україні у XIX ст.

Проаналізуйте суспільний рух в Наддніпрянській та Західній Україні. Знайдіть спільні та відмінні риси. Подумайте, чому саме в XIX ст. відбувається його активізація?

2. «Світи, зоре, на все поле, поки місяць зійде».

Чому «Руська трійця» обрала для себе в якості гасла слова: «Світи, зоре, на все поле, поки місяць зійде»? Як ви оцінюєте результати діяльності цієї групи? Який слід в історії України залишили по собі її учасники після ліквідації цієї організації?

3. Скасування кріпацтва в Україні.

Порівняйте процес скасування кріпацтва у Галичині та Наддніпрянській Україні: причини, особливості, наслідки, історичне значення. Оформіть таблицю.

4. Українська національна ідея в Західній Україні в роки революції в Австрії (середина XIX ст.).

Як українська національна ідея проявилась в роки Австрійської революції? Наведіть приклади, поясніть причини активізації діячів руху в середині XIX ст. Яке значення мали ці події для наступного історичного періоду. Оформіть тези для виступу.

5. Промисловий переворот в Україні.

Проаналізуйте сутність та етапи промислового перевороту в Україні. Як розвивався залізничний та водний транспорт, зовнішня та внутрішня торгівля? Розробіть схему економічного розвитку України в XIX ст. або оформіть у вигляді таблиці. Порівняйте темпи промислового перевороту в підросійській та підавстрійській частинах України.

6. Зміни в соціальній структурі в Україні в другій половині XIX ст.

Які зміни в соціальній структурі відбулись в результаті скасування кріпацтва та промислового перевороту в Україні? Намалюйте схему соціальної структури. Який правовий статус мали нові соціальні групи? Якими були стосунки між ними?

7. Класицизм в Україні.

Епоха класицизму в мистецтві України XIX ст. Зробіть презентацію, підберіть ілюстративний матеріал.

8. Донбас у XIX столітті.

Відвідайте міський та обласний краєзнавчі музеї, занотуйте розповідь наукового співробітника, зробіть фото експонатів. Опрацюйте літературу, оформіть у вигляді альбому чи презентації.

VI. Україна в першій половині XX ст.

1. Україна в Першій світовій війні.

Проаналізуйте причини та характер Першої світової війни, українські політичні течії та партії, діяльність українських організацій в умовах війни. У чому полягала трагедія українців і чи можна було цього уникнути? Обґрунтуйте відповідь. Підготуйте тези для доповіді.

2. Воєнні дії в Західній Україні в роки Першої світової війни.

Дослідіть основні військові операції та битви на території Західної України в роки війни 1914–1918 рр. Оцініть їх наслідки. Оформіть у вигляді презентації чи альбому.

3. Розстановка політичних сил в Україні у 1917 р.

Проаналізуйте розстановку політичних сил в Україні в 1917 році. Намалюйте схему. Оцініть діяльність Центральної Ради, вдалі кроки та помилки. Яких помилок можна було б уникнути? Обґрунтуйте свою думку. Прослідкуйте еволюцію від автономістських до самостійницьких поглядів у ЦР.

4. Гетьманат П. Скоропадського.

Охарактеризуйте внутрішню та зовнішню політику гетьмана П. Скоропадського. Зверніть увагу на культурну діяльність, вкажіть країни, з яким вдалось налагодити міжнародні стосунки. Чому редим мав нешироку соціальну базу? Чи можна було її розширити? Порівняйте політику гетьмана з політикою А. Денікіна в Україні.

5. Нова спроба державотворення за часів Директорії.

Проаналізуйте помилки і прорахунки Директорії. Чи можна було їх уникнути? За яких умов цей режим міг би встояти? Підготуйте тези для конференції.

6. Донбас в роки російських революцій.

Відвідайте музей, зберіть необхідну інформацію, ілюстрації, підготуйте альбом.

7. Криза початку 1920-х років в Україні та неп.

Подумайте, в чому виявлялась соціально-економічна й політична криза на початку 1920-х рр. Чому було запроваджено нову економічну політику? Розкажіть про голод початку 1920-х років. Проілюструйте результати свого дослідження у вигляді схем.

8. Неп та воєнний комунізм: що з них «крок назад»?

Проаналізуйте сутність нової економічної політики та порівняйте з політикою «воєнного комунізму». Оформіть схему та таблицю. Чому неп називали «кроком назад»?

9. Україна в СРСР: етапи входження і правовий статус.

Проаналізуйте етапи створення СРСР та умови союзного договору. Яку ціль переслідували більшовики, утворюючи Союз?

10. Більшовицька індустріалізація в Україні.

Проаналізуйте причини, завдання, труднощі, джерела фінансування, риси та особливості індустріалізації в Україні. Намалюйте схему.

11. Колективізація в Україні. Голодомор 1930-х років.

Проаналізуйте причини та методи колективізації. Розкажіть про голодомор 1930-х років. Доведіть, що він був актом геноциду проти українського народу. Додайте до проєкту складені Вами схеми.

12. Голодомори 1920-х та 1930-х років в Україні.

Порівняйте голод 1920-х та голодомор 1930-х років. Проаналізуйте їх причини, наслідки. Результати роботи оформіть у таблицю.

13. «Великий терор» в Україні.

Дослідіть явище під назвою «Великий терор». Вкажіть причини. Кого торкнулись чистки та репресії? Якою була доля репресованих українців?

14. Українізація 1920-х років.

Розкажіть про політику коренізації в Україні. Назвіть її видатних діячів, розкажіть про найкращі культурні здобутки цього періоду. Яким було значення політики коренізації і чому її швидко згорнули? Якою була подальша доля творчих угруповань та їх членів? Зробіть презентацію, підготуйте альбом.

VII. Україна в другій половині ХХ ст.

1. Дисидентський рух в Україні.

Дослідіть еволюцію поглядів українських дисидентів, пошуки ними нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість.

2. Життя дисидента.

Розкажіть про життєвий шлях українського дисидента на вибір та за допомогою цього конкретного прикладу охарактеризуйте життя в СРСР в 1970-х роках.

3. Національне відродження в Україні в другій половині 1980-х років.

Проаналізуйте українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи в другій половині 1980-х рр.

4. Олекса Тихий – правозахисник з Донбасу.

Вивчіть біографію та правозахисну діяльність О. Тихого. Якою була доля правозахисників в тоталітарному суспільстві? Чому вони свідомо йшли на ризик?

5. Творчість Миколи Рибалко.

Ознайомтесь з творчістю М. Рибалки. Підберіть цитати з віршів та ілюстрації. Охарактеризуйте життєвий шлях.

VIII. Україна незалежна.

1. Багатопартійність в Україні.

Дослідіть процес становлення багатопартійності в Україні. Які партії були та є на даний момент впливовими? Охарактеризуйте їх ідеологію та методи партійної діяльності. Проаналізуйте склади Верховної Ради України протягом усього періоду незалежності.

2. Сучасна українська культура (література, живопис, кіно...).

Проаналізуйте тенденції розвитку сучасної української літератури / кіномистецтві / живописі / театральному мистецтві / музиці сучасній та класичній (на вибір). Які фактори впливають на розвиток сучасної культури

ри? Які перспективи розвитку цього напрямку? Назвіть культурних діячів та розкажіть про їх роботи.

3. Соціально-економічний розвиток незалежної України.

Проаналізуйте соціально-економічний розвиток сучасної України від 1991 р. і до сьогодні, виділіть етапи, проблеми. Які реформи проводились, якими були їх результати? Як змінилась соціальна структура?

4. Зовнішня політика сучасної України.

Проаналізуйте вектори зовнішньої політики сучасної України. Як змінювались вони впродовж усього періоду незалежності? Які фактори впливають на зміну зовнішньополітичних орієнтирів? Оцініть перспективи входження України до ЄС. У чому полягають труднощі інтеграції України в євро простір? Які стосунки України та НАТО?

5. Донбас у роки незалежності.

Прослідкуйте історію регіону від 1991 р. Які етапи ви можете виділити? Проаналізуйте літературу, матеріали краєзнавчих музеїв, звіти про розвиток регіону, інтерв'ю з депутатами обласної ради Донецької області, міських рад, мерами. Як оцінюють перспективи розвитку регіону політики, економісти, аналітики? Сформууйте власну точку зору.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексєєв С. В. Історія України : *короткий курс лекцій [для студентів усіх спеціальностей та форм навчання]* / С. В. Алексєєв. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 228 с.
2. Алексєєв С. В. Політичні партії в Україні (1900–1917): *навч. посібник з курсу «Історія України» [для студентів усіх спеціальностей]* / С. В. Алексєєв. – Краматорськ : ДДМА, 2003. – 72 с.
3. Алексєєв С. В. Плани семінарських занять та методичні вказівки до них з курсу «Історія України» *[для студентів всіх спеціальностей]* / С. В. Алексєєв. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 31 с.
4. Бойко О. Д. Історія України: *навч. посібник* / О. Д. Бойко. – Видання 4-тє, виправлене, доп. – К. : Академвидав, 2012. – 704 с. – ISBN 978-617-572-042-4.
5. Іваненко В.В. Історія і культура України : *електрон. підручник [для студ. природнич. і техн. спец.]* / В. В. Іваненко, Г. Г. Кривчик. – Д. : ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. – 206 с. – Режим доступу : http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/4653/1/Ukraine_history.pdf
6. Історія України / [С. В. Кульчицький, В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань та ін.; *за заг. ред. В. А. Смоля*]. – К. : Альтернативи, 1997. – 416 с. – ISBN 5-86248-127-3.
7. Історія України : *довідник* / [уклад.: Н. Л. Стешенко, О. А. Довбня]. – 2-е вид., перероб. та доп. – Краматорськ : ДДМА, 2011. – 68 с.
8. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ ст. : *зб. документів і матеріалів* / [уклад.: С. В. Алексєєв, Н. Л. Стешенко]. – Краматорськ : ДДМА, 2017. – 204 с.
9. Стешенко Н. Л. Історія України (друга половина 50-х – перша половина 80-х рр. ХХ ст.) : *навчальний посібник* / Н. Л. Стешенко. – Краматорськ : ДДМА, 2012. – 56 с.
10. Передерій І. Г. Історія української культури: *навч. посіб. [для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання]* / І. Г. Передерій, О. В. Тєвікова, А. В. Нарадько. – Полтава : ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
11. Рибалка І. К. Історія України: *у 2 ч. Від найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст. : підручник [для студентів іст. ф-тів вузів]* / І. К. Рибалка. – Харків : Основа, 1995. – Ч. 1. – 448 с. – ISBN 5-7768-0241-5 : 137000.00.
12. Рибалка І. К. Історія України: *у 2 ч. : Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 р. : підручник [для студентів іст. ф-тів вузів]* / І. К. Рибалка. – Харків : Основа, 1997. – Ч. 2. – 480 с. – ISBN 5-7768-0470-1.

1. Бокань В. Історія культури України: *навч. посіб.* / В. Бокань, Л. Польовий. – 3-тє вид., стереотип. – К. : МАУП, 2002. – 256 с. – ISBN 966-608-223-3.
2. Губарев В. К. Історія України : *універс. довідник [для школяра і студ.]* / В. К. Губарев. – Донецьк : БАО, 2009. – 383 с. – ISBN 978-966-481-084-2.
3. Дорошенко Д. І. Нарис історії України: *у 2-х т.* До половини XVII ст. / Д. І. Дорошенко. – К. : Глобус, 1992. – Т. 1. – 238 с. – ISBN 5-7707-1420-4.
4. Дорошенко Д. І. Нарис історії України : *у 2-х т.* Від початку XVII ст. / Д. І. Дорошенко. – К. : Глобус, 1992. – Т. 2. – 349 с. – ISBN 5-7707-1420-4.
5. Історія України : *довідник* / [упоряд. С. Крупчан та ін.]. – 5-те вид., перероб. і доп. – К. : Казка, 2010. – 736 с. – ISBN 978-966-8055-64-5.
6. Історія України : *навч.-метод. посібник для семінарських занять* / [В. М. Литвин, А. Т. Слюсаренко та ін.; за ред. В. М. Литвина]. – К. : Знання, 2006. – 607 с. – ISBN 966-311-043-0.
7. Історія України та її державності. Курс лекцій : *навч. посіб. [для студ. і викладачів вищ. навч. закл.]* / [Л. Є. Дещинський, С. В. Терський, І. Я. Хома та ін.; наук. ред. Л. Є. Дещинського]. – Вид. 5-те, перероб. і допов. – Л. : Національний ун-т «Львівська політехніка», 2009. – 474 с. – ISBN 978-966-553-687-1.
8. Історія України : *хрестоматія* / [упор. В. М. Литвин]. – 5-те допов. вид. – К. : Наукова думка, 2013. – 1056 с. – ISBN 978-966-00-1312-4.
9. Історія української культури. Курс лекцій / [за заг. ред. С. О. Костилєвої]. – К. : ІВЦ „Вид-во «Політехніка», 2010. – 334 с.
10. Малий словник історії України / [упор. В. Смолій, В. Верстюк, С. Віднянський та ін.]. – К. : Либідь, 1997. – 464 с. – ISBN 5-325-00781-5.

Для нотаток

Навчальне видання

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної робіт

**для здобувачів вищої освіти спеціальності «Політологія»
усіх форм навчання**

Укладачі: ЯКОВЕНКО Юлія Леонідівна;
СТЕШЕНКО Наталія Леонідівна.

За авторською редакцією

Корегування і комп'ютерне верстання І. І. Дьякова

31/2023. Формат 60 x 84/16. Ум. друк. арк. 2,79.
Обл.-вид. арк. 1,78. Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1633 від 24.12.2003